

Outi Piipponen

**BREAKFAST CLUB -
SOSIAALIPEDAGOGINEN PIENRYH-
MÄTOIMINTA KOULUAKÄYMÄTTÖ-
MILLE NUORILLE**

Opinnäytetyö

Yhteisöpedagogi

Humanistinen koulutusala

2023

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi AMK
Tekijä/Tekijät	Outi Piipponen
Työn nimi	Breakfast Club - sosiaalipedagogista pienryhmätoimintaa kouluikäymättömille nuorille
Toimeksiantaja	Orimattilan kaupungin nuorisopalvelut
Vuosi	2023
Sivut	33 sivua, liitteitä 7 sivua
Työn ohjaaja(t)	Katja Komonen

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on uuden tukitoimen luominen kouluikäymättömille nuorille. Kohderyhmänä on Orimattilan kaupungin kahden yläkoulun oppilaat. Ryhmä on tarkoitettu tukemaan niitä yläkouluikäisiä nuoria, joiden koulupoissaolot huolestuttavat huoltajia, koulu tai nuoria itseään. Tätä varten ei ole luotu rajoituksia, vaan ryhmään osallistuminen on mahdollista kaikille projektiin osallistuvien koulujen nuorille.

Ryhmä on suljettu eli sen kävijät pysyvät samana toteutuksen aikana. Ryhmä tapaa kerran viikossa sovittuna ajankohtana. Tapaamispaikka on Orimattilan nuorisotila.

Kehittämistyön työote on nuorisotyöllinen ja sosiaalipedagoginen ja sen toteuttaa opiskelija yhdessä kahden etsivän nuorisotyöntekijän kanssa.

Työssä esitellään ryhmän markkinointi, sen järjestäminen ja saadut tulokset.

Asiasanat: pinnaus, kehittäminen

Degree title	Bachelor of Humanities
Author (authors)	Outi Piipponen
Thesis title	Breakfast Club-social pedagogical small group activity for youth with school avoidance
Commissioned by	City of Orimattila, Youth services
Time	2023
Pages	33 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Katja Komonen

ABSTRACT

This project aims to create a new support model for young people who are not attending school. The target group consists of students from both upper comprehensive schools in the city of Orimattila. The group is intended to support those upper comprehensive-aged young people whose school absences are concerning parents, the school, or the young people themselves. There are no restrictions in attending, and the participation in the group is possible for all young people who are attending the schools involved in this project.

The group is closed, meaning that the participants remain same throughout the implementation. The group meets once a week at a designated time. The meeting place is the Orimattila youth center.

The approach to the development work is based on youth work and social pedagogy, and it is implemented by the higher education student in collaboration with two outreach youth workers.

The work presents the marketing of the group, its practical work, and the results obtained.

Keywords: school avoidance, development work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA JA TARVE.....	7
2.1	Kehittämisympäristö	7
2.2	Kehittämistarpeen ja lähtötilanteen kuvaus	8
3	KEHITTÄMISTYÖN TEOREETTINEN PERUSTA.....	10
3.1	Ilmiöön liittyvät käsitteet.....	10
3.2	Ilmiön kuvaus.....	12
3.3	Ilmiötä koskeva aikaisempi tutkimustieto	14
3.4	Omat rajaukset	15
4	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS.....	16
4.1	Kehittämisen tavoite	16
4.2	Kehittämismenetelmät	17
4.3	Käytännön työn aloitus ja markkinointi.....	19
4.4	Aiempaan tietoon perehtyminen	20
4.5	Aikataulu ja konkreettinen työ.....	20
4.6	Ryhmän tapaamiskertojen sisältö	22
4.7	Tulokset ja vaikuttavuus	25
5	POHDINTA.....	28
6	LÄHTEET	34
	LIITTEET	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.

1 JOHDANTO

Kouluakäymättömyys puhuttaa nyt paljon, etenkin näin poikkeusolojen jälkeen. Koulunkäynnin ja kouluun tulemisen haasteet tuntuvat kasvavan ja lisääntyvän. Myös mielenterveyden tuen palvelut ja niihin pääsemisen vaikeudet ovat lisääntyneet. Kunnan nuorisotyön ammattilaiset, yläkoulun henkilökunta sekä nuorten vanhemmat ovat ilmaisseet huolensa näihin haasteisiin. (Jyväskylän yliopisto, 2020). Opetushenkilöstö, oppilashuollon ammattilaiset ja hallinnon edustajat ovat hyvin yksimielisiä kouluakäymättömyyden lisääntymisestä viime vuosina ja ongelma koetaan jossain määrin vakavana ongelmana. (Määttä ym. 2020, 18.) Kouluakäymättömyys puhuttaa paljon myös nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten, huoltajien ja perheiden keskuudessa. Lisäksi media on tarttunut aiheeseen viimeisinä vuosina näkyvästi. Esimerkiksi Turun kaupunki on teettänyt kouluakäymättömien määrästä oman selvityksen. Selvityksen mukaan haasteita tuottaa erityisesti kouluakäymättömyyden selkeä lisääntyminen yhä nuoremmilla oppilailla. Vakavaa huolta aiheuttavien poissaolojen määrä ovat alakoulujen keskuudessa suhteessa lisääntyneet yläkouluja enemmän. (Essén & Sormunen, Turun Sanomat, 2023.)

Olen itse toiminut yläkoulun koulunuorisotyöntekijänä Orimattilassa kolme vuotta ja etsivänä nuorisotyöntekijänä vuoden ajan. Tässä ympäristössä olen tehnyt huomioita, ettei monilla nuorilla ole enää motivaatiota käydä koulussa tai keskittyä oppitunneilla. Vielä huolestuttavampana pidän sitä, ettei usealle tunnu olevan merkitystä sillä saavatko he peruskoulun päästötodistusta. Tämä saattaa kertoa näköalattomuudesta ja siitä, ettei nuorilla ole suuria toiveita tulevaisuudestaan. Varsinkin poikkeusolojen jälkeiset keskustelut nuorten kanssa, joilla on paljon poissaolotunteja, antavat kuvan siitä, ettei tulevaisuudella ole mitään annettavaa. Nuoret saattavat ajatella, ettei peruskoulun suorittaminen paranna tulevaisuutta mitenkään, tai ettei koulujen käymisellä kuitenkaan saavuta mitään merkittävää. Olen myös huomannut, että näillä nuorilla ei ole itsellään selkeää kuvaa siitä, miksi koulu ei houkuta ja heidän mielestään kavereiden kanssa lintsaaminen on yksinkertaisesti houkuttavampaa.

Tällä hetkellä oppilaille joilla on paljon poissaoloja, ei ole mielestäni riittävää tukea saatavilla. Kouluakäymättömyyden syyt ovat varmasti moninaisia, eikä kaikkien nuorten tarpeet ole samanlaiset (Savela 2020). Yksistään mielenterveyden tai sosiaalihuollon palvelut eivät ole riittävät tukemaan nuoria, sillä kouluakäymättömyys ei ole Orimattilan kunnassa laskenut. Siksi tämän opin- näytetyön toimenpiteenä luodaan uusi tukitoimi ehkäisemään koulupoissaoloja ja auttaa sekä kannustaa nuoria läsnäoloon koulussa. Tukitoimea voi kehittää sen hetkisen tarpeen mukaan ja tarjota kaikille kouluakäymättömille nuorille riippumatta kouluakäymättömyyden syistä.

Haluan tällä opinnäytetyöllä kehittää toimintaa jossa nuorisotyö ja koulu yhteistyössä toteuttavat nuorisotyöhön painottuvaa tukitoimintaa. Yhteistyö mahdollistaa sellaista toimintaa jossa nuorisotyön tuella ja sosiaalipedagogisella otteella voidaan tarjota nuorille tukea kouluun palaamisessa tai arjen rytmittämisessä ja arjessa pärjäämisessä. Nuori pyritään kiinnittämään takaisin kouluun ja ryhmätoiminnan kautta tukemaan koulunkäynnin haasteissa. Ryhmässä toteutuu myös vertaisuuden kokemus. Keskustellen nuoria osallistavien toiminnallisten menetelmien avulla nuorisotyöntekijät pyrkivät luomaan luottamuksellisen suhteen nuoreen ja käydä läpi yksilöllisiä haasteita kouluun menemisessä ja siellä olemisessä. Tukitoimien kehittäminen kouluakäymättömien yläkoululaisnuorten tueksi on tämän työn keskiössä. Tukitoimi perustuu osittain suljettuun pienryhmään ja vertaistukeen. Jokaisen nuoren yksilöllinen tarveperusta huomioidaan ryhmän toiminnassa ja nuorten yksilöllisissä tavoitteissa. Tässä opinnäytetyössä nuorella tarkoitetaan sellaista nuorta jolle kouluun palaaminen pitkien poissaolojen jälkeen tuntuisi vielä liian vaikealta mutta joka kuitenkin pystyisi lähtemään kotoa ja osallistumaan muiden nuorten kanssa toimintaan. Koska ryhmän jokaisen nuoren tarveperusta voi olla hyvin erilainen, yksilölliset tavoitteet voidaan määritellä ja muokata vasta toiminnan edetessä.

Tällä hetkellä kouluakäymättömiä nuoria pyritään tukemaan perusopetuslain 16 a§ mukaisesti (Perusopetuslaki 21.8.1998/628). Tällä tukitoimella tarkoitetaan oppilaalle tehtävää oppimissuunnitelmaa, jonka sisältö vaihtelee yksilön tarpeiden mukaisesti. Oppilaille on myös kehitetty kolmiportainen tuen malli jossa tuen tarpeen lisääntyessä yksilöllisyys, joustavuus ja erityispedagogia

korostuvat portaalta portaalle (Lukimat). Näiden koulun omien tukitoimien rinnalle kehitetty opinnäytetyö tullaan luovuttamaan Orimattilan nuorisopalveluiden käyttöön. Vastaavanlaista toimintaa ei ole aikaisemmin järjestetty Orimattilassa.

Yläkouluilla ja nuorisopalveluilla on Orimattilassa halu kehittää ja kokeilla uudenlaista tukea nuorten koulunkäyntiin. Hyötyjänä ovat nuorisotyöntekijät, yläkoulun moniammatillinen henkilökunta ja parhaassa tapauksessa nuoret. Nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta uusi tukitoimi lisää ennalta ehkäisevää työtä ja vähentää korjaavan työn tarvetta. Jos nuori kykenee suorittamaan peruskoulunsa ja siirtyä toiselle asteelle, ei esimerkiksi etsivän työn asiakkaaksi ole välttämättä tarvetta pudokkuuden takia. Yläkoululla nuorten parissa työskentelevät moniammatilliset tiimit ja henkilöstö voi tarjota niille nuorille tätä toimintaa keihin koulu ei muuten saa yhteyttä. Orimattilassa Etsivä nuorisotyö mahdollistaa nuoren kotoa hakemisen, mihin kunnan yläkoulujen tämänhetkiset resurssit ja oikeudet eivät taivu. Nuorten näkökulmasta malli tukee monia nuorten tarpeita. Esimerkiksi niiden nuorten kohdalla jotka kärsivät koulupelosta tai asenteellisuus koulua kohtaan tuottaa suuria vaikeuksia opinnoissa, voi olla helpompaa toimia nuorisotyöntekijöiden kanssa luokkahuonetta neutraalimassa tilassa nuorisotilalla. Joskus pelkästään kotoa poistuminen ja aamulla herääminen on jo haastavaa nuorelle, joten tämän tukitoimen mukainen ryhmä auttaa pitämään rytmiä ja rutiinia yllä nuoren arjessa. Parhaassa tapauksessa nuoret voivat välttyä putoamasta koulusta tai kyetä suorittamaan peruskoulun loppuun. He saavat myös palveluohjausta sellaisin tukimuotoihin joita he tarvitsevat mutta eivät ole kyenneet koululla ilmaisemaan.

2 KEHITTÄMISTYÖN TAUSTA JA TARVE

2.1 Kehittämisympäristö

Orimattila on noin 16 000 asukkaan kaupunki Päijät-Hämeessä. Suuri osa nuorista asuu keskusta-alueen ulkopuolella, haja-asutusalueilla ja kunnan rajoilla. Orimattilan kaupunki tarjoaa yläkouluopetusta ostopalveluna naapurikunnalleen Myrskylälle, josta tulee yläkouluun 7 – 9.-luokkalaisia yhteensä

noin 150 – 200 vuodessa. Orimattilassa on kaksi yläkoulua: Orimattilan Yhteiskoulu ja Jokivarren yhtenäiskoulu. Yhteiskoulussa on noin 450 oppilasta ja Jokivarressa yläkoululaisia on noin 250. Koulujen oppilasmateriaalit ovat sikäli poikkeavat, että Jokivarren koulussa käy enemmän keskustan seudun oppilaita, kun taas Yhteiskouluun on keskitetty enemmän syrjäseuduilta ja koulu-kyyeillä kulkevia oppilaita. Yhteiskoulussa opetushenkilöstöä on runsaat viisikymmentä, joihin lukeutuu aineenopettajien lisäksi kaksi opinto-ohjaajaa, seitsemän erityisopettajaa, valmistavan opetuksen opettaja, jopo-opettaja, laaja-alainen erityisopettaja ja yhdeksän koulunkäynninohjaajaa. Koulun sidosryhmiä ovat sekä Orimattilan että Myrskylän nuorisopalvelut ja Orimattilan seurakunta. Nämä sidosryhmät toteuttavat yhdessä erilaista toimintaa nuorille koulupäivien aikana ja osallistuvat osaltaan koulun oppilashuoltoon silloin kun se on tarpeellista (Pedanet, 2022).

Orimattilan kaupungin nuorisopalveluilla työskentelee viisi vakituista nuorisotyöntekijää ja kolme osa-aikaista iltaohjaajaa. Työntekijöistä kaksi tekevät etsivää nuorisotyötä, kaksi koulunuorisotyötä ja yksi perusnuorisotyötä. Molemmilla yläkouluilla on vakituinen koulunuorisotyöntekijä.

Etsivä nuorisotyö tekee kiinteää yhteistyötä koulunuorisotyön kanssa, tarjoaa koulunkäynnin haasteiden kanssa tukea aamuissa ja tarvittaessa kyyditsevät nuoren kouluun. Nuorisotyötä johtaa nuorisopalvelupäällikkö. Nuorisopalvelut kuuluvat Orimattilassa sivistystoimialan alle.

2.2 Kehittämistarpeen ja lähtötilanteen kuvaus

Tällä hetkellä Orimattilassa on arviolta noin 50–60 kouluakäymättömiä yläkoululaisnuorta. Kouluakäymättömyys näkyy sekä ala-, että yläkoulun oppilaiden keskuudessa. Kouluakäymättömien määrä yläkoululaisten keskuudessa on ollut nousussa Orimattilassa viimeisten vuosien aikana. Tämä on näkynyt etsivän nuorisotyön asiakasmäärissä ja kouluun kyyditsemisen muodossa. Eri-tyistä huolta on herättänyt ne nuoret jotka ovat olleet jo kuukausia, osa jopa vuoden, käymättä lainkaan fyysisesti koulurakennuksessa. Etsivä nuorisotyö

tarjoaa tällä hetkellä kouluun tulemisen kanssa tukea tarvitseville nuorille kahden viikon ajan palvelua, jossa nuoren tarpeen mukaan joko nuori haetaan kotiin ja viedään kouluun tai nuoren ja vanhempien suostumuksella mennään kotiin ja hoidetaan nuoren kanssa aamutoimet yhdessä.

Moni näistä nuorista on kunnan järjestämän koulukyydin piirissä mutta osalla koulumatkaa on vain kilometri. Koulukyyti voi olla osalle kynnys kouluun lähtemisessä, sillä koulumatka saattaa alkaa jo puoli kuudelta aamulla. Joillekin oppilaille on järjestetty taksikyyti bussipysäkille, josta linja-auto hakee oppilaat kouluun. Osa joutuu kuitenkin ensin kävelemään taksin pysähtymispaikalle. Orimattilan kaupunki nykyisellään oikeuttaa oppilaan koulukyyteihin, kun matka ylittää viisi kilometriä suuntaansa. Tämä koskee myös niitä oppilaita jotka joutuvat itse kulkemaan bussipysäkille, jolloin kohtuullinen matka on viisi kilometriä kodin tontilta koulukuljetuksen pysähtymispaikalle. Taksista tai linja-autosta myöhästyminen merkitsee siis monelle maaseudulla asuvalle nuorelle koko koulupäivän poissaoloa, sillä usein kyytejä ei kulje kuin kerran päivässä. Osa nuorista joilla kouluun lähteminen on vaikeaa saattaa tahallisesti jättäytyä kyydistä ja osalla on muita haasteita, kuten vaikeuksia ajan hahmottamisessa joka estää kyytiin pääsyn. Terveydelliset syyt, vammat tai vaikeakulkuinen reitti saattavat pitkittää matkaa ajallisesti. Näiden nuorten huoltajat saattavat käydä töissä pääkaupunkiseudulla jolloin he eivät pääse kuljettamaan lastaan pysäkille työmatkallaan tai huoltajilla ei ole autoa käytössään.

Tarve kehittämiselle tuli alun perin nuorisotyön huolesta mutta myös yläkoulut ovat ilmaisseet tahtotilansa kouluakäymättömien nuorten tukemisessa. Jopa valtakunnallisella tasolla koulut toivovat uusia toimintamalleja poissaoloihin puuttumiseen (Määttä 2020). Tällä hetkellä koululla tai nuorisotyöllä ei ole muuta tukitoimeja, kuin etsivän nuorisotyön palvelut ja oppilashuollon piiriin ohjaaminen. Toki sanktiot koulun puolesta ovat läsnä, kuten myös vanhempainvartit ja huoltajatapaamiset, mutta konkreettista tukea ei muuten ole tarjolla.

2010-luvulla Orimattilassa oli vielä koulutuskeskus Salpauksen yksikkö. Tämä ammattikoulu tarjosi koulutusta esimerkiksi sähkö- ja metallipuolen opinnoissa. Kun moni sähkö- ja metallialan opiskelija alkoi jättäytyä koulusta pois, koulu keksi tarjota näille opiskelijoille ilmaisen aamiaisen koulun ruokalassa.

Tästä saimme nuorisotyössä idean, että aamiainen olisi osa tätä kehittämistyötä. Moni nuori ei syö aamuisin, joten tarjottu aamiainen voisi houkutella tuloja (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023).

3 KEHITTÄMISTYÖN TEOREETTINEN PERUSTA

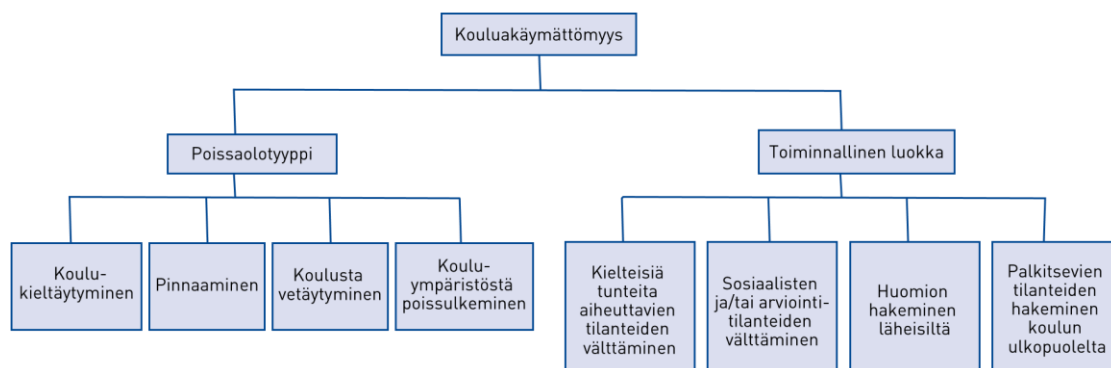
3.1 Ilmiöön liittyvät käsitteet

Kouluakäymättömyys

Kouluakäymättömyys ei ole vakiintunut käsite eikä sillä ole tarkkaa määritelmää. Kouluakäymättömyys ei myöskään ole kovin tarkka määrite, sillä oppilas joka ei käy koulussa saattaa suorittaa koulunkäyntiä kotiopetuksessa tai muilla erityisjärjestelyillä, kuten etäopetuksessa. Myöskään terveydelliset syyt olla pois koulusta eivät tässä termissä tule huomioiduksi. Kouluakäymättömyyttä voidaan kuitenkin tarkastella kahdesta eri näkökulmasta: poissaolotyyppien ja poissaolojen toiminnallisten luokkien näkökulmista (kuva 1).

Tarkemmin sanottuna poissaolotyypeillä määritetään neljä erilaista tapaa jäädä pois koulusta. *Pinnaamiselle* on usein tyypillistä, että huoltajat eivät ole poissaoloista tietoisia ja pinnaamiseen saattaa liittyä uhmakkuutta tai muita käytöshäiriöitä. *Koulusta kieltäytymisellä* tarkoitetaan oppilasta, joka kieltäytyy menemästä kouluun esimerkiksi mielenterveyden haasteiden kuten ahdistuksen tai emotionaalisten vaikeuksien vuoksi. Huoltajat ovat useimmiten tietoisia tällaisista poissaoloista ja parhaansa mukaan pyrkivät tukemaan nuorta koulunkäynnissä. *Koulusta vetäytyjän* poissaolo puolestaan on lähtöisin huoltajasta, joka saattaa kieltää lasta menemästä kouluun. Koulusta vetäytyvällä nuorella saattaa olla kotona myös veloitteita jotka estävät kouluun menoa. Esimerkiksi kodin, sisarusten tai vanhempien hoito voi saada nuoren jäämään kotiin. Myös tapaukset joissa huoltaja pyrkii peittämään esimerkiksi kaltoinkohdellun tai heitteillejätön jälkiä voi estää nuoren kouluun lähtemisen. *Kouluympäristöstä sulkemisella* tarkoitetaan poissaoloa, joka johtuu koulun kurinpidollisista syistä (määräaikainen erottaminen tai koulupäivän keskeyttäminen) tai riittämättömän tuen johdosta seuraavia poissaoloja. Riittämätön tuki erityistarpeita

omaavalla nuorella voi tarkoittaa pitkiäkin poissaoloja. Näitä voivat olla esimerkiksi liikuntarajoite, terveysrajoite tai muu sairaus tai vamma, joka rajoittaa opetukseen osallistumista. (Määttä ym. 2020.)

Kuva1. Kouluikäymättömyyttä selittävät poissaolotyyppit sekä niihin liittyvät toiminnalliset luokat (Määttä ym. 2020, 7).

Toiminnallisessa luokassa kouluikäymättömyys korostuu yksilön valintojen kautta. Tällöin poissaolot johtuvat pyrkimyksestä joko välttää ikäviä kokemuksia koulussa tai saada positiivisia kokemuksia koulun ulkopuolelta. Esitysjännitys, konfliktien kohtaaminen tai muut sosiaalisiin tilanteisiin liittyvät negatiiviset tunteet voivat saada nuoren jäämään pois koulusta. Toisaalta myös kotona esiintyvä haastava käytös, eroahdistus tai uhmakkuus antavat nuorelle huoltajien huomiota. (Määttä ym. 2020, 7-8.) Opinnäytetyössäni nuorten poissaolotyyppien tai kouluikäymättömyyteen johtavia toiminnallisia luokkia ei selvitetä. Koulupoissaolojen syyt ja taustat eivät rajaa ryhmän osallistujia, eikä niitä käsitellä tässä työssä muuten kuin teoreettisella pohjalla. Toki esimerkiksi vamman tai sairauden jälkeisen pitkän poissaolojakson jälkeen on syytä kartoittaa, onko kouluun palaaminen mahdollista nuoren omilla voimavaroilla vai tarvitseeko hän siihen erityistä tukea. Samoin nuoren kotona ilmenevät haasteet kuten vanhemman sairaus tai muu syy jäädä pois koulusta tulee huomioida ja pohtia, onko syytä palvelutarpeenarviointiin, lastensuojelun kontaktiin tai muihin palveluihin kuten perhetyöhön. Kouluikäymättömyys voi johtaa myös koulupudokkuuteen (Koljonen 2023).

Koulupudokkuudella tarkoitetaan nuorta, joka ei ole suorittanut oppimäärää määräaikaan mennessä. Esimerkiksi jos peruskoulun oppivelvollinen nuori tai toisen asteen opiskelija ei saa opintoja suoritettua hänelle annettussa määräajassa, kunnes oppivelvollisuus raukeaa, hänet katsotaan koulupudokkaaksi.

(Tilastokeskus, 2019.) Tässä työssä koulupudokas viittaa nuoriin, jotka eivät ole osallistuneet toisen asteen koulutukseen eivätkä ole työelämässä. Heiltä puuttuu myös toisen asteen koulutustutkinto. Tämä ryhmä sisältää nuoria, jotka eivät jatka toisen asteen koulutuksessa, ovat keskeyttäneet opintonsa peruskoulun jälkeen tai eivät ole saaneet peruskoulun päättötodistusta. Vaikka tämä määritelmä vastaa yleistä julkista ja poliittista keskustelua se eroaa Tilastokeskuksen määritelmästä, jossa koulupudokkailla tarkoitetaan ainoastaan edellä mainittua ryhmää. Koulupudokkuuden taustalla on usein pitkittyneitä koulupoissaoloja (Määttä ym. 2020, 8). Koulupudokkuuden ja poissaolojen taustalla on vaihtelevia tekijöitä joista ainakin koulukiusaaminen, kodin ja kasvuympäristön haasteet sekä mielenterveyden haasteet nousevat esille (Keltalahti 2021, 8 - 9).

Kouluakäymättömyys ja koulupudokkuus ovat lisääntyneet tasaisesti. 2000-luvun alun peruskoulun oppivelvollisuuden laiminlyövien tai peruskoulusta ilman päättötodistusta eroavien oppilaiden määrä on noussut 2010-luvulle tultaessa. 2018 ilman todistusta eronneiden määrä oli suhteessa yhdeksäsluokkalaisten määrään yli kaksinkertaistunut. (Tilastokeskus 2019.)

3.2 Ilmiön kuvaus

Kouluakäymättömyys on ollut läpi historian läsnä nuorten arjessa, mutta silloinen ”pinnaaminen”, tai ”lintsaaminen” eroavat tämän päivän kouluakäymättömyydestä jonka merkitykset ovat moninaisempia. Vaikka luvattomat poissaolot ovat edelleenkin olemassa satunnaisina merkintöinä, kouluakäymättömyys on alkanut huolettaa niin opetushenkilöstöä kuin huoltajakin. Oppivelvollisuus on ollut Suomessa voimassa jo yli sata vuotta mutta kuitenkin suomalaisnuorilla ei ole koulupakkoa. Oppivelvollisuutta ole pakollista suorittaa oppilaitoksessa tai kunnan järjestämässä opetuksessa. Kotikoulu ja muunlaiset joustavat opetusjärjestelyt mahdollistavat oppivelvollisuuden suorittamisen muilla keinoin, kuin perinteisessä pulpetissa lähikoulun luokassa. Oppivelvollisuus loppuu nuoren täyttäessä 18-vuotta. Laajennettu oppivelvollisuus tähtää varmistamaan nuorten hakeutumisen toiselle asteelle peruskoulun jälkeen, mutta jos peruskoulua ei ole suoritettu yhdeksässä vuodessa hän jatkaa opintojaan joko kertaamalla luokan tai hänelle voidaan järjestää vuosiluokkaan sitoutumatonta

opetusta. Tämä tarkoittaa, että tietyissä aineissa hän voi edetä oman oppimissuunnitelmansa mukaisesti joka hänelle on räätälöity. (Perusopetusasetus §11.)

Peruskoulun oppilas voi huoltajan luvalla tai huoltaja itse anoa oppivelvollisuuden keskeyttämistä esimerkiksi elämäntilanteen muutoksen, vamman, sairauden tai muun painavan syyn vuoksi. Tällöin keskeytys on lähtökohtaisesti aina määräaikainen, paitsi jos sairaus tai vamma on pysyvä jolloin keskeytys voi olla toistaiseksi voimassa oleva. Ennen keskeytyksen hyväksymistä opetusentarjoaja tekee selvityksen nuoren ja huoltajien kanssa oppilaan mahdollisista suorittamista muussa oppimisympäristössä kuten kotona tai haakeutumisesta johonkin muuhun koulutukseen. Nuori ei itse voi ilmoittaa eroavansa jos hän on oppivelvollisuuden piirissä eikä hänellä ole muuta koulutuspaikkaa varmistettuna (Oppivelvollisuuslaki §13).

Kouluakäymättömyys haastaa ammattilaisia monin tavoin. Koulutuksentarjoaja on ensisijainen taho, joka puuttuu kouluakäymättömyyteen erilaisin tavoin ja tukitoimin. Lastensuojelun käsikirjan (2023) mukaan terveydenhuolto vastaa nuoren saattamisesta tarvittaviin palveluihin, jos kouluakäymättömyyteen liittyy terveydellisiä haasteita tai esteitä. Jos lapsi ei kuitenkaan käy koulua, mutta hänellä ei ole katsottu terveydenhuollon tai sosiaalipalveluiden palveluiden tarvetta, ei lastensuojelu voi huostaanottaa lasta yksittäisen tekijän perusteella. Pelkästään kouluakäymättömyys ei toisin sanoen ole riittävä peruste huostaanotolle. Lastensuojelun avohuollon tukitoimilla pyritään turvaamaan esimerkiksi nuoren koulunkäynti. Jos koulunkäynti ei syystä tai toisesta kuitenkaan onnistu eikä avohuollon palvelut ole riittävät saattamaan nuorta takaisin kouluun, huostaanotto voi olla mahdollinen, jos nuoren elämässä on muita tekijöitä jotka sen mahdollistavat. (Lastensuojelunkäsikirja, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023.) Kouluakäymättömyys on oppilaiden ensisijainen syy tulla valtion koulukotikoulun oppilaaksi (Äärelä & Huusko 2021, 42). Käytännössä tämä voisi tarkoittaa sitä, että kouluakäymättömyys johtaa esimerkiksi itsetuhoiseen tai rikolliseen käytökseen, tai huoltajien uupumukseen ja nuoren laiminlyöntiin.

3.3 Ilmiötä koskeva aikaisempi tutkimustieto

Kouluikäymättömyyttä on tutkittu aiemmin monesta eri näkökulmasta. Suomessa kouluikäymättömyyttä on tutkittu viime aikoina esimerkiksi Opetushallituksen ja yliopistojen tahoilla. Opetushallituksen julkaisussa käy ilmi, että jatkuvaa tutkimusta on tehty vuosina 2014 - 2019. (Määttä ym. 2020, 11.) Viimeaikaisen suomalaisen tutkimuksen mukaan toisen asteen opiskelijoiden keskeyttäminen tapahtuu useimmiten ensimmäisenä opiskeluvuotena. Tätä voisi ehkäistä harjoittelemalla psykologista joustavuutta, joka on yhteydessä esimerkiksi resilienssiin ja kuormituksen sietokykyyn. (Liinamaa & Taulavuori 2021,2-3.)

Lisäksi Anttila ym. (2022) huomasivat tutkimuksessaan, että myös temperamentilla ja luonteenpiirteillä on oma roolinsa koulunsa keskeyttäneiden kanssa. Erilaiset luonteenpiirteet ja temperamentti ovat voimavaroja joiden tukeminen ja näiden oppilaiden kannustaminen ovat avainasemassa koulun keskeyttämisen ennaltaehkäisyssä tulevaisuudessa.

Kuitenkin suomalainen tutkimus aiheesta on vielä vähäistä verrattuna Pohjois-Amerikkaan. Yhdysvalloissa on julkaistu runsaammin aihetta koskevaa tutkimustietoa. *School refusal*, tai *school avoidance* ovat termejä, joilla kuvataan kouluikäymättömyyttä kansainvälisessä kontekstissa. Esimerkiksi Burch (2018) painottaa julkaisussaan kodin tärkeyttä koulupoissaolojen ennaltaehkäisyssä ja niihin puuttumisessa. Osalla nuorista kotona oleminen voi olla miellyttävämpi vaihtoehto ja osa huoltajista saattaa mahdollistaa tämän ratkaisun. Tutkimuksessa myös aikainen puuttuminen nähdään tärkeänä ja nuoren tukeminen omien tunteiden tunnistamisessa ja hallitsemisessa. (Burch 2018.) On kuitenkin huomioitava, että kansainvälinen tutkimus usein painottaa mielenterveyden haasteita, sosioekonomisia eroja ja koulunkäyntiä itsessään, jossa pudokkuus ja kouluikäymättömyys mainitaan usein ns. sivutuotteena.

Kouluikäymättömyyttä voidaan tutkia myös määrän ja sukupuolen näkökulmasta. Kouluikäymättömyyden määrästä ei ole selkeää tietoa, sillä ilmiö voi näkyä yksittäisinä poissaoloina, jotka lisääntyvät ajan mittaan. Koulupudokkuus ei yhtäkkiä vain tule eteen vaan sitä edeltää paljon yksittäisiä poissaoloja. (Kosola, S. 12/2020.) Sukupuolen näkökulmasta kouluikäymättömyyttä tavataan suurin piirtein yhtä paljon tytöillä ja pojilla. (Määttä ym. 2020, 33.)

Kuitenkin oppimisen haasteet, neuropsykiatriset haasteet, kuten keskittymisen vaikeudet näyttäytyvät selkeästi ja ovat yleisiä kouluikäisillä nuorilla. Esimerkiksi ADHD diagnoosin saa kouluikäisistä pojista huomattavasti suurempi osa kuin tytöistä. Tyttöjen ADHD jää usein tunnistamatta ja voi vaikuttaa diagnoosien suureen eroon sukupuolten välillä (ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriö) Käypä hoito-suositus 2019).

Neljäs suosittu tutkimuslinja on löytää keinoja puuttua kouluikäisyyteen Gretschelin ja Myllyniemen (2020) tutkimus tarkastelee aihetta nuorten kokemusten kautta. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet nuoret ovat kokeneet, että heidän saamansa apu tai tuki on ollut joko vääränlaista tai sitä ei ole saatu riittävän ajoissa. Myös kokemus siitä, että yhteiskunta painostaa työelämään ja koulutukseen riippumatta nuoren kyvyistä tai terveydentilasta on tuotu ilmi. (Gretschel & Myllyniemi 2020.)

3.4 Omat rajaukset

Tässä kehittämistyössä olen joutunut rajaamaan tarkasti kouluikäisyyden nuoren ja koulunkäynnin haasteiden määritelmiä. Konsultoin Orimattilan kaupungin koulutuspäällikköä, jotta saisimme yhtenäisen näkemyksen siitä, minkälaisiin raameihin luokittelemme kouluikäisyyden nuoren. Pelkästään luvattomien poissaolojen määrä ei tässä työssä ole mittarina, sillä se jättää paljon tulkinnanvaraa poissaolojen todellisesta syystä ja määrästä. Osa vanhemmista saattaa kuitata poissaolot luvallisina, tai opettaja tai sijainen saattaa jättää ne merkitsemättä. Myöskään pelkkä kouluun tulemisen vaikeus ei voi olla yksinäinen tekijä, sillä on myös niitä oppilaita jotka suorittavat koulunsa muilla tavoilla kuin fyysisesti koulurakennuksessa. Kotiopetus ja joustavat opetusjärjestelyt ovat sinänsä tässä työssä erillään. Kouluikäisyys on kuitenkin ilmiö, jota on alettu vasta viimeisten vuosien aikana tuoda enemmän ja enemmän näkyville.

Koulunkäynnin haasteilla en tässä työssä tarkoita oppimisen haasteita kuten lukihäiriötä tai kehitysviivettä. Koulunkäynnin haasteilla tarkoitan niitä tekijöitä jotka vaikeuttavat nuoren kouluun tulemistä, koulussa olemista ja kouluympä-

ristössä viihtymistä. Näistä esimerkiksi koulumotivaation puute, mielenterveyden haasteet, sosiaaliset haasteet tai koulupelko ovat merkittäviä koulunkäyntiä haittaavia vaikeuksia.

4 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

4.1 Kehittämisen tavoite

Tällä työllä kehitetään Orimattilan kaupungin yläkoululaisnuorten koulupoissaolojen vähentämisen tukitoimia. Tällä tukitoimella tarkoitan sosiaalipedagogista pienryhmätoimintaa jollaista ei ole tällä hetkellä Orimattilassa olemassa. Ryhmä toimii nuorisotyöntekijöiden resursseilla ja nuorisotyöllisellä otteella. Toiminta on uutta kunnassa eikä kouluakäymättömyyttä ole aikaisemmin tuettu koulujen ja nuorisopalveluiden välisessä yhteistyössä ryhmämuotoisena.

Opinnäytetyössäni toteutan pienryhmän jota ohjaa nuorisotyöntekijät. Pienryhmää ohjataan nuorisotyöllisellä ja sosiaalipedagogisella otteella. Nuorten yksilöllinen ja ohjatun ryhmän yhteinen tarveperusta tässä opinnäytetyössä aukeaa paremmin varmasti ryhmän käynnistyessä. Perusajatus kehittämisen takana on kuitenkin kohdata jokainen kouluakäymätön ryhmän nuori yksilönä ja pyrkiä ymmärtämään jokaisen yksilöllinen tarve tälle toiminnalle. Tämä ryhmätoiminta ei itsessään pyri korjaamaan koko kouluakäymättömyyden ongelmaa, vaan tarjota uusi malli tukea nuoria, samalla havainnoida nuorten tarpeita ja syitä kouluakäymättömyyden taustalla ja kehittää erilaisia keinoja ja kokonaisuuksia nuorten tukemiseksi kouluun paluussa. Nuoret kohdataan kunnioittavasti ja jokaisen yksilöllinen tilanne huomioiden. Tarve kehittämiselle näkyy koululla ja nuorisotyössä, mutta nuorten omien yksilöllisten kuten myös ryhmän yhteisten tarpeiden määrittely tarkentuu ryhmän kokoontuessa. Jokaisen nuoren yksilölliset tarpeet voivat olla keskenään hyvin erilaisia eivätkä pelkäävät nuorisotyö välttämättä voi vastata niihin. Tässä kohtaa sosiaalipedagogiikka ja nuorisotyöllinen ote voi tarjota myös psykososiaalista tukea, mutta jos nuorten haasteet ylittävät näiden palveluiden tarjoaman tuen, voi palveluohjaus merkitä myös nuoren ohjaamista muun tuen ja avun piiriin.

Olen valinnut tähän työhön nuorisotyöllisen ja sosiaalipedagogisen otteen. Tämä valinta perustuu siihen, että tässä kehittämistyössä pyrin näkemään jokaisen nuoren kokonaisuutena jota ohjaa hänen omat arvot, haasteet ja motivaatio. Kouluakäymättömyys voi olla niin monen tekijän summa, etten näe järkevänä rajata ryhmän osallistujia heidän taustojen perusteella liikaa. En pidä mielekkäänä perustaa ryhmää sosiaalisesti ahdistuneille tai pelkästään psykososiaalisen tuen ryhmää, koska tämä saattaa rajata merkittävän osan kouluakäymättömistä nuorista ulos. Vaikka mielenterveyden haasteet ja muut terveydelliset tekijät saattavatkin olla suurena tekijänä, tämä ryhmä nojaa vertaistukseen, yhteisölliseen kasvamiseen ja nuorten osallistamiseen saavuttaakseen omat tavoitteensa. Tästä syystä ryhmän sisäiset, yksilöiden omat ja välilliset tavoitteet kirkastuvat ryhmän toiminnan edetessä.

Sosiaalipedagogisessa ajattelussa tähdätään yksilön tai kasvatettavan ymmärtämiseen kokonaisuutena. Jokainen nuori kasvaa sekä yksilönä, että yhteisössä ja heidän täyden potentiaalinsa ja kasvun mahdollistaa kasvattava dialogi. Kasvua tulee tukea vuorovaikutuksessa muihin yhteisön jäseniin, osallisuuteen ja kykyyn reflektoida omaa osuuttaan ja mahdollisuuksiaan ympäröivässä yhteiskunnassa, huomioiden ympäröivän todellisuuden haasteet ja rajoitteet. Sosiaalipedagogisessa työotteessa huomioidaan työmenetelmien käyttö aina tilanteen mukaan. (Nivala & Ryyänen 2019.) Tästä syystä sosiaalipedagoginen lähestymistapa ja työote sopii ryhmän ohjaamiseen parhaiten.

4.2 Kehittämismenetelmät

Työ toteutetaan käyttäen kokeilevaa kehittämistä ja Demingin laatuympyrää. Kokeilevan kehittämisen taustalla on tarve muutokselle, joka nousee asiakkaiden palautteista tai ratkaisemattomana ongelmana (Kokeileva kehittäminen yhdessä...). Tunnistin ongelmaksi kouluakäymättömyyden puutteelliset tukimuodot. Tällä hetkellä koen omalla työkentälläni, että vaikka keinoja ehkäistä kouluakäymättömyyttä pyritään lisäämään, on olemassa jokin palvelutyhjiö, jota haluan työstää. Tarveperustana näen tukimuodon kehittämisen juuri mainitun tyhjiön takia. Kokeileva kehittäminen hyödyntää efektuaatio-teoriaa, jossa käytettävissä olevat resurssit hyödynnetään pyrkimyksessä luoda konk-

reettisiä ja yksinkertaisia ratkaisuja (Poskela ym. 2015). Tässä kokeilussa käytössä olleet resurssit sisälsivät itseni lisäksi kaksi henkilöresurssia eli etsivät nuorisotyöntekijät, muutaman tunnin aikaresurssin kerran viikossa ja nuorisopäällikön tuen työlle. Näin ollen hyvin pienillä resursseilla lähdettiin nopeasti kokeilemaan, minkälaisia ratkaisuja voimme saada aikaiseksi kouluakäymättömien tueksi.

Kokeilevaa kehittämistä voi myös tehdä yhdessä. Yhteiskehittämisessä ratkaisevaa on tiedon muuntaminen vuorovaikutuksessa käytännön kokeiluksi (Opetushallitus). Kehittämisprosessin alussa yhteiskehittelyä tehtiin Orimattilan kaupungin opetuspäällikön, Orimattilan Yhteiskoulun rehtorin ja apulaisrehtorin kanssa. Prosessin aikana yhteiskehittelyyn osallistui myös luonnollisesti etsivän nuorisotyöntekijät. Poskelan ym. (2015) mukaan kokeilevassa kehittämisessä palvelu tai tuote löytää lopullisen muotonsa vasta kokeiluprosessin aikana, toisin sanoen kokeilevassa kehittämisessä ei ole valmista ratkaisua, jonka toimivuutta testataan intervention avulla. Visioin ratkaisuksi ongelmaan sosiaalipedagogisen pienryhmätoiminnan kouluakäymättömille nuorille. Opinnäytetyössä ryhmä ei ollut valmis pilotti vaan palvelun käyttäjien suora palaute auttaa jatkotyöstämään toimintaa. Perinteisesti nähtynä, kokeilevassa kehittämisessä jo hyvin pienellä suunnitelulla, lähes idean tasolla palvelu saatetaan jo käyttäjien kokeiluun (Poskela ym. 2015). Koska ryhmä käynnistetään tiukalla aikataululla ja koska nuorisotyö on nopeasti muuttuva työkenttä, noudattelin kokeilevan kehittämisen periaatetta käynnistämällä toiminnan

Kokeilevassa kehittämisessä on tärkeää kokeilla pienesti ja luoda useita vaihtoehtoisia toimintatapoja sekä hylätä ei-toimivat toimintatavat ja vastaavasti jatkokehittää toimivia tapoja. Kokeileva kehittäminen mahdollistaa toimintakulttuurin muutoksen. (Opetushallitus). Kokeileva kehittäminen on käyttäjälähtöinen toimintatapa (Poskela ym. 2015) ja tämä otettiin huomioon nuorilta saadun palautteen pohjalta. Kokeilua reflektoidaan ja kehitetään lisää. Myös ryhmää ohjanneita ammattilaisia kuullaan ja jatkokehitysideoita tullaan tarjoamaan myös oppilaitokselle.

Demingin laatuympyrä on kehittämismenetelmä, jossa kehittäminen tapahtuu loogisesti ja jatkuvana. Ympyrä alkaa suunnitteluvaiheella, jossa suunnitellaan

kehitettävä toimenpide. Seuraavana on toiminta, jossa suunnitelma viedään käytäntöön. Toiminnan jälkeen on tarkastus, tai reflektio. Tässä toimintaa katsotaan ja arvioidaan tuloksia. Viimeisenä toimintaa parannetaan ja kehitetään saatujen tulosten pohjalta. Tämän jälkeen alkaa jälleen suunnittelu, jossa on huomioitu kehitys edelliseen kertaan. Näin laadunkehittäminen on jatkuvaa ja tehokasta (Lehto 2020).

Demingin laatuympyrä on toimiva malli luomani ryhmän toiminnan laadun arviointiin, sillä nuoriin päästiin tutustumaan vasta ryhmän käynnistyttyä. Kun jokaisen yksilön tarve palvelulle pystyttiin hahmottamaan, se käynnisti kehityksen uudelleen. Vaikka kouluakäymättömyys voi ilmiönä säilyä melko samana, nuorten tarpeet ja haasteet muuttuvat ja ovat erilaisia jokaisen yksilön kohdalla. Tästä syystä kehityksenkin tulee olla jatkuvaa.

4.3 Käytännön työn aloitus ja markkinointi

Ennen ryhmän aloittamista kehitin toiminnalle perusrungon, jonka pohjalta toiminta käynnistettiin. Tähän kuului tarve, tavoite, aikataulu, toiminta ja käytännön työ, joka sisälsi markkinoinnin ja muut käytännön asiat. (liite 1.)

Ryhmä oli suunnattu molemmille yläkouluille, joten markkinointi suoritettiin kahteen eri yksikköön. Ajatukseni oli ensin hyödyntää koulunuorisotyöntekijöitä, joiden kautta Wilman käyttö olisi ollut mahdollista. Näin tietoa ryhmästä olisi voinut jakaa suoraan koulun opettajille, opoille, kuraattoreille ja terveydenhoitajalle. Kutenkin käydessäni lyhyttä keskustelua toisen koulun vararehtorin kanssa tulimme pian siihen lopputulokseen, että siinä olisi ollut riskinsä. Jos info ryhmästä olisi ilman kunnollista rakennetta jaettu molempien koulujen koko henkilöstölle, olisi ollut vaarana, että ilmoittautuminen olisi mennyt sekaisin. Sama nuori olisi voitu ilmoittaa usean otteeseen, nuorten vanhempia ei olisi välttämättä kuultu, tai nuorelta ei olisi kysytty suostumusta, vaan ilmoitettu pelkästään poissaolojen perusteella, joka olisi ollut ristiriidassa etsivän nuorisotyön palvelulupauksen kanssa. Nuoren oma motivaatio osallistua ja vapaaehtoisuus oli avainkysymys ryhmän kävijämateriaalia mietittäessä. Olisi ollut myös todennäköistä, että ilmoittautumisia olisi tullut enemmän kuin mitä pystimme käsittelemään ja koska kyse on kokeilusta, joka on suljettu ryhmä ja

jonka osallistujamäärän rajasimme kymmeneen nuoreen, päätimme etsivän nuorisotyön kanssa toimia vastoin alkuperäistä markkinointisuunnitelmaa.

Lopulta lähetin sähköpostilla tiedot opinnäytetyöstäni ja ryhmän sisällöistä molempien koulujen rehtoreille ja vararehtoreille, ja pyysin heitä jakamaan tiedon peda-ryhmään, jossa käsitellään yksittäisten oppilaiden koulukäynnin ja oppimisen haasteita, tai muuhun verkostoon, jonka katsoivat olevan tämän työn kannalta järkevä. Toinen koulu jakoikin tiedon erityisopettajille, resurssiopettajille ja keskustelivat asiasta peda-ryhmässä, jossa käydään läpi muun muassa yksittäisten oppilaiden opetuksen järjestämisen asioita. Toinen koulu taas luovutti tiedon ensin opolle, joka siirsi sen sosiaalityölle, jolloin ilmoittautuminen hoidettiin suoraan heidän, tai kodin kautta. Etsivä nuorisotyö otti ilmoittautumiset vastaan, sillä he vastasivat nuorisopalveluiden puolesta toiminnasta. Koko ilmoittautumisprosessi muuttui pian monimutkaiseksi ja hajanaiseksi, eikä minulla enää tuntunut olevan otetta, eikä kontrollia asiasta. Kyselyitä tuli etsivien mukaan kuitenkin runsaasti ja lopulta saimme kolme ilmoittautunutta nuorta mukaan.

4.4 Aiempaan tietoon perehtyminen

Inspiraationa käytin kollegoilta kuulemiani toimenpiteitä, joita on kokeiltu eri kunnissa kouluun palaamisen helpottamiseksi. Kokeilemani kaltaisia ryhmiä on perustettu muualla Suomessa ja usein hyvillä kokemuksilla. Eräs työtoverini oli maininnut hyvin vastaavanlaisen avoimen ryhmätoiminnan pääkaupunkiseudulla toisen asteen oppilaitoksessa, jossa nuoret ilman ilmoittautumista saivat tulla aamiaiselle kouluun ja halutessaan keskustella oppilashuollon henkilöstön kanssa. Myös toinen suljettu ryhmä noudatti saman tyyppistä kaavaa. Käytin pohjamateriaalina myös tietoon ja tutkimukseen perustuvaa Euroopan sosiaalirahaston rahoittamaa Vetovoimala-hankkeen julkaisua. (Vetoapua kouluakäymättömille nuorille 2020.)

4.5 Aikataulu ja konkreettinen työ

Aikataulu oli tiivis. Ryhmä päästiin varsinaisesti aloittamaan huhtikuussa 2023, mikä tarkoitti, että tapaamiskertoja ehdittiin pitää kymmenen ennen koulujen lukuvuoden päättymistä. Ensimmäinen tapaaminen oli suunniteltu alkavan maaliskuun viimeisenä maanantaina ja viimeinen kerta oli merkitty toukokuun

viimeiselle maanantaille. Ryhmän tapaamiset ajoitettiin maanantaille sillä ajatuksella, että kouluviikko saattaisi käynnistyä paremmin, sillä juuri maanantait ovat useimmiten hankalia päiviä nuorille. Viikonloppuna ehtii tapahtua paljon asioita, joita nuoret voivat myös haluta purkaa aamulla. Tapaamisaika oli 8:00 - 10:00 aamulla. Aikatauluun olin etsivän nuorisotyöntekijöiden kanssa jättäneet nuorille mahdollisuuden vaikuttaa esimerkiksi tapaamiskertojen tiheyteen ja aikatauluun, kuitenkin kouluyhteistyön puitteissa.

Ryhmää varten olin koonnut alustavan ja melko väljän rungon toiminnalle ja toiminnallisille menetelmille. Jokainen tapaamiskerta aloitettaisiin yhteisellä ja yhdessä valmistetulla aamiaisella ja kuulumisten vaihtamisella. Eri kerroille olin suunnitellut teemallisia toimintamenetelmiä. Näihin teemoihin lukeutui hyvinvointi, koulutyö ja opiskelu sekä haaveet ja tulevaisuus. Runko oli joustava, sillä etusijalla oli nuorten toiveiden ja ideoiden kuuleminen toiminnan suhteen. Päätimme etukäteen etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa, että menetelmiä käytettäisiin harkinnalla ja nuorten halu toimintaan etusijalla. Ketään ei painostettaisi osallistumaan toimintaan tai menetelmiä ei käytettäisi, jos nuoret eivät niitä halua käyttää. Ryhmään saapuminen ja osallistuminen voisi olla osalle jo suuri askel ja hyvä keskustelu on usein hedelmällisempää kuin toiminta jos nuori ei ole vastaanottavainen tai uskalla heittäytyä. Yhteisen pöydän ääressä istuminen ja oman kykenemisen mukaan keskusteluun osallistuminen riitti minulle ja etsiville nuorisotyöntekijöille.

Toiminta sijoittui nuorisotalolle. Päädyin tähän ratkaisuun kahdesta syystä, ensiksi koska se on nonformaali ja puolueeton tila ja maantieteellisestikin järkevässä paikassa. Nuorisotalolta on yhtä pitkä matka molemmille kouluille ja sinne pääsee pujahtamaan sisäpihan kautta muiden katseilta suojassa.

Yksi suurimmista haasteista ryhmän toteuttamisen kannalta selkeni minulle ryhmän käynnistyttyä. Koska ryhmä ei ollut koulun virallista omaa toimintaa he eivät voineet kuitata nuorten poissaoloja, vaikka saivat nuorten suostumuksella tiedon heidän olleen aamulla nuorisotalolla. Tämä tarkoitti sitä, että nuoret saivat koululta poissaolomerkinnän aamutunneilta ja huoltajien vastuuksi jäi niiden kuittaaminen. Tässä kohtaa oli hyödyksi, että ilmoittautuminen toimi etsivien kautta, sillä heillä oli huoltajien yhteystiedot. Me emme kuitenkaan

voineet vaikuttaa huoltajien vastuunottamiseen, joten poissaolomerkinnyt eivät olleet meidän hallittavissamme. Osa nuorista oli saanut poissaolomerkinnyt joita ei ollut kuitattu ja he olivat niistä huolissaan.

4.6 Ryhmän tapaamiskertojen sisältö

En avaa jokaisen kerran kävijämääriä tai keskustelujen sisältöä liian yksityiskohtaisesti, vaan kerron nuorten ja aikuisten välisestä vuorovaikutuksesta, omasta työskentelystäni ryhmässä ja nuorten antamista palautteista. Ainoastaan esimerkkinä avaan yhden keskustelun tarkemmin. En myöskään jaottele nuorten sukupuolta, ikää tai luokkaa tunnistamisen estämiseksi, enkä mainitse kumpaa koulua nuoret käyvät.

Kaksi ensimmäistä kertaa sujuivat pelkästään ohjaajien kesken. Olimme saaneet tiedon, että toiselta koululta osallistuvat nuoret voisivat aloittaa vasta myöhemmin ryhmässä käymisen, joten emme olleet huolissamme. Odotimme kuitenkin molemmilla kerroilla sovittuun kellonaikaan asti, jos joku olisikin saapunut paikalle. Samalla keskustelimme tulevien kertojen sisällöstä ja kertosimme tehtävien vastuunjakoa. Kaupassa käynti ja kulujen seuranta kuuluivat etsivälle nuorisotyölle kuten myös nuorten vanhempiin ja nuoriin yhteyden pitäminen. Näimme tässä hyötynä sen, ettei minun tarvinnut käyttää henkilökohtaista numeroani, kun kuitenkin työskentelen oman työpaikkani nuorten kanssa sekä sen, että näin etsivien kanssa toimiminen voi tulevaisuudessa olla nuorille helpompaa.

Kolmannella suunnitellulla tapaamiskerralla ryhmään saapui kolme nuorta. Tämä jäi ryhmän kävijämääräksi ja uusia nuoria ei tullut mukaan toimintaan kevään myötä. Olimme varautuneet pienellä aamiaisella ja istuimme yhdessä keittiöön ison pöydän ääreen. Ainoastaan yksi nuori halusi vetäytyä toiseen huoneeseen aamiaisensa kanssa ja se hänelle sallittiin. Alussa esittelimme itsemme ja kerroin nuorille, että kyse on opinnäytetyöstä. Varmistin että nuoret ymmärtävät, että kirjaan ryhmän tapaamisten pääasioita ylös mutta en käsittele henkilötietoja kuten nimiä, sukupuolta, luokkaa tai edes koulua. Nuoret antoivat suullisesti suostumuksensa, että ovat ymmärtäneet ryhmän keskustelujen ja sisältöjen kirjaamisen ja että heille ei jäänyt kysyttävää. Tämän jälkeen sovimme lyhyesti yhteisistä säännöistä. Niitä ei ollut montaa mutta kerroimme,

että toivomus olisi, että olemme kaikki ajoissa paikalla, vaikka pääasia onkin tulla paikalle ylipäättäen. Keskustelimme yhdessä ryhmän tavoitteista ja siitä, että tilan tulee olla kaikille turvallinen ja ryhmän sisäiset keskustelut jäävät ryhmän sisäisiksi. Nuoret sitoutuvat yhteisiin pelisääntöihin. Tämän jälkeen juttelimme rennosti kuulumisia ja tutustuimme nuoriin paremmin. Kyselimme heidän harrastuksistaan, lemmikeistä, lempiasioista ja toiveista tuleville kerroille. Kävin tapaamisen loppupuolella keskustelemassa myös itsekseen vetäytyneen nuoren kanssa. Kerroin hänelle tärkeimmät asiat ryhmän sisällöstä ja kyselin hänen kuulumisiaan. Juttelimme samoista asioista hänenkin kanssaan kuin toisten, hänen lempiasioistaan, vapaa-ajastaan ja koulusta. Ensimmäinen kerta sujui odotetusti nuorten osalta hiukan jännittyneissä merkeissä, mutta kuitenkin mukavan rennosti ja hyvissä tunnelmissa. Nuoret lähtivät hyväntuuluisina ja saimme myöhemmin tiedon, että kaikki kolme olivat lähteneet ryhmästä suoraan kouluun ja olleet läsnä päivän loppuun asti.

Loput seitsemän kertaa noudattivat samaa kaavaa. Aamut alkoivat kuulumisten vaihtamisella sekä muutamalla kysymyksellä, joilla tiedustelimme nuorten mielialaa ja yleistä jaksamista. Viikonlopun tapahtumat, onko unta ollut riittävästi, onko tänään hyvä päivä, onko motivoitunut ja onko tulevalla kouluviikolla jotain huolia, kuuluivat jokaisen tapaamiskerran alkukeskusteluihin. En käyttänyt mitään kirjattua kysymyspatteristoa vaan aloitin keskustelun rennosti ja jatkoin luontevasti nuorten vastausten mukaan. Nuoret yllätyksekseni kertoivat hyvinkin avoimesti omista haasteistaan, viikonloppujen tapahtumistaan ja joskus jopa omista niin sanotuista hölmöilyistään. Myös perheiden sisäiset asiat olivat usein puheenaiheina. Koulumotivaatio nostettiin nuorten itsensä toimesta useasti esiin.

Jokaiselle kerralle oli mietittynä teema, jonka äärellä nuorten kanssa voisimme tehdä harjoitteita ja syventyä erilaisten aiheiden äärellä. Tämä kuitenkin jäi syrjään kertojen edetessä, sillä nuoret olivat halukkaita keskustelemaan mutta toimintaan osallistuminen tuntui selkeästi hankalalta. Päätin että toiminta on itsessään toissijaista, jos hyvällä keskustelulla voi paneutua hyvinvointiin, opiskeluihin ja tulevaisuuden suunnitelmiin sekä pelkoihin. Kuitenkin jokaisen toiminnallisen harjoitteen tarkoitus oli herättää keskustelua ja auttaa nuoria hahmottamaan asioita, mutta koska keskustelu sujui luontevasti en nähnyt tar-

vetta väkisin suorittaa ohjattua toimintaa. Harjoitteet olivat kuitenkin apuvälineitä ja niiden käyttäminen ei olisi enää ollut tarkoituksenmukaista. Tällaisissa harjoituksissa olin suunnitellut käyttäväni apuvälineinä esimerkiksi tunnetilakortteja, vahvuuskortteja ja omien arvojen pohtimiseen tarkoitettuja harjoitteita. Näillä harjoitteilla nuoret olisivat korttien avulla voineet kertoa omista tunteistaan, pohtia omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan ja miettineet mitkä asiat elämässä ovat tärkeimpiä sekä miten ne priorisoidaan omassa arjessa.

Tapaamiskerroilla keskusteluissa puhuimme nuorten kanssa kaikista niistä aiheista, joista olin valmistellut rungon. Hyvinvointi, harrastukset, unensaanti, ravinto ja koulumotivaatio tuli esille jokaisessa tapaamisessa. Tulevaisuuden haaveet ja huolet käsiteltiin myös useammalla kerralla. Aamiaisen lomassa puhuimme myös nuoria kiinnostavista aiheista kuten peleistä ja pelaamisesta, eläimistä, musiikista ja siitä he milloinkin halusivat. Nämä keskustelut myös auttoivat avaamaan polkuja seuraaviin aiheisiin. Esimerkiksi yksi nuorista oli kiinnostuneempi pelaamisesta kuin opiskelusta tai oikeastaan mistään muustakaan. Hän ei kokenut tarvitsevansa muita harrastuksia eikä ihmiskontakteja, sillä hänellä oli pelaajaporukka netissä. Pelaaminen täytti nuoren vuorokauden joinakin päivinä niin, että pelaaminen kesti niin myöhään yöhön ja ettei aamulla jaksanut herätä kouluun. Kun koulusta oli jo monta tuntia myöhässä, nuori koki, että kouluun lähteminen oli turhaa ja jäi mieluummin kotiin jatkamaan peliään. Tästä syntyi kierre, jossa vuorokausirytmä kääntyi öiseen valvomiseen ja nukkumiseen pitkälle aamupäivään. Kun juttelimme eikö häntä huoleta, ettei hän saa peruskoulusta pahimmassa tapauksessa päättötodistusta hän kertoi, ettei häntä juuri haittaa, vaikka peruskoulu jäisi suorittamatta. Hänellä ei ollut suunnitelmia jatko-opinnoille tai itsenäistymiselle. Kysyttäessä eikö häntä kiinnostaisi tehdä töitä pelien parissa, hän vastasi kieltävästi, sillä siellä ei voisi vain pelata mitä haluaa ja milloin. Hänen visionsa tulevaisuudesta liittyi kuitenkin pelien striimaamiseen ja sitä kautta elannon hankkimiseen. Tästä keskustelimme yhdessä, mitä striimaajien ja vaikuttajien elämä ja työ tarkoittaa ja mitä se vaatii. Yritimme myös yhdessä etsiä aiheesta tehtyä dokumenttia tai muuta mihin olisimme voineet perehtyä mutta emme löytäneet sellaista. Kehuimme kuitenkin nuoren itsevarmuutta ja kehotimme perehty-

mään ja kyselemään, minkälaisia taitoja ja asioita kyseisen ammatinharjoittaminen vaatii ja niitä mahdollisia kompastuskohtia jotka kannattaa ottaa etukäteen huomioon.

Koska kahdelle ensimmäiselle suunnitellulle tapaamiskerralle ei tullut osallistujia ja yksi kerta jouduttiin aikuisten toimesta perumaan, varsinaisia osallistumiskertoja oli yhteensä kymmenen. Niinä viikkoina jolloin maanantaille osui arkipyhä, siirsimme tapaamisen seuraavaan mahdolliseen arkipäivään. Näistä kymmenestä kerrasta jokaisella osallistujia oli vähintään yksi.

4.7 Tulokset ja vaikuttavuus

Kokeilun tulokset näkyivät lyhyellä aikavälillä nopeasti. Ryhmän nuoret joista osalla oli pitkiä poissaolojaksoja takanaan, rikkinäisiä kouluviikkoja ja osapäiväisiä poissaoloja, korjasivat suuntaansa nopeasti. Niinä aamuina, kun ryhmä tapasi, kaikki paikalla olleet nuoret lähtivät suoraan kouluun ja olivat siellä päivän loppuun saakka. He eivät jääneet kaupungille eivätkä lähteneet kotiinsa. Osa nuorista sai myös ehjiä kouluviikkoja ja saivat suoritettua rästiin jääneitä kokeita ja tehtäviä. Osan nuorten poissaolot vähenivät hiukan. Koulussa nuoret tervehtivät mielellään etsiviä nuorisotyöntekijöitä ja jäivät juttelemaan heidän kanssaan.

Ryhmän lopuksi keräsin palautteet nuorilta. Kysyin heiltä itseltään, mikä on heille luontevin ja itselleen paras tapa antaa minulle palautetta, lomakkeella, kahdenkeskisellä keskustelulla vai muuten. Nuoret halusivat antaa palautteen suullisesti ja suoraan eikä heitä haitannut muiden läsnäolo sen aikana. Kirjasin palautteet ja hyväksyin ne vielä nuorilla. Palautteessa tuli ilmi, että nuoret toivoivat ryhmää joka-aamuiseksi toiminnaksi. Osa koki, että juuri maanantaisin oli vaikea lähteä kouluun kahdeksaksi mutta ryhmään tuleminen onnistui. Ryhmän rento ilmapiiri ja aamiainen koettiin hyviksi asioiksi. Yksi nuori myös kertoi, että ryhmän ansiosta hän ehtii nukkua hieman pidempään aamuisin, sillä ehtii syödä aamupalan nuorisotilalla ja herätä rauhassa koulupäivään. Ylipäänsä aamiainen sai kannatusta ja kaikki nuoret nauttivat sitä jokaisella tapaamiskerralla. Moni tunnusti, ettei kotona aamiaisen syöminen onnistu. Toiminnan toivottiin jatkuvan tulevalle syksylle ja haaveita esitettiin myös siitä,

että vastaavanlainen ryhmä voitaisiin järjestää myös toisen asteen opiskelijoille. Varsinkin Orimattilan ammattikoulujen oppilailla on pitkät koulupäivät, sillä lähimmät oppilaitokset sijaitsevat Lahdessa tai Mäntsälässä. Koulumatkoihin tulee varata riittävästi aikaa.

Keräsin lopuksi myös etsiviltä nuorisotyöntekijöiden palautteen. Keskustelumme luotasi asiaa ja asianviertä syvältä ja perusteellisesti mutta kirjoitan tähän pääkohdat keskustelusta. Osa on palautetta, osa pohdintaa ja kehitysehdotuksia tulevaisuuteen. Etsivien nuorisotyöntekijöiden vastuksista nousee esiin nuoriin liittyvät asiat, markkinoinnin tärkeys, etsivän nuorisotyön luonne, ryhmän toiminnan sisällöt, ohjaajien rooli ja tulevaisuuden näkymät.

Etsivän nuorisotyöntekijöillä jäi osasta nuorista huoli, kuinka koulunkäynti jatkuu syksyllä. Hyvänä asiana nähtiin kuitenkin nuorten motivoituminen ryhmään ja nuorten motivaation kehitys ryhmän aikana. Eräs nuori aikaisti tuloaan ryhmään joka viikko ilman erillistä muistutusta. Aluksi kun ryhmän idea esiteltiin, suurin ajatus koski markkinointia ja sen järkevää järjestämistä. Myöhemmin suurimmaksi dilemmaksi nähtiin koulun kautta markkinointi, kun ryhmä ei ollut koulun omaa toimintaa. Jatkossa toiminnan tulisi olla koulun järjestämää, sillä sen kautta vuoropuhelu olisi avoimempaa ja poissaolojen kuitaukset selkeämpiä. Esimerkiksi erityisopettajille tämä voisi olla hyvä työrukkanen koska he eivät fyysisesti voi olla paljoa poissa koulurakennuksesta. Tähän voisi kuitenkin liittää enemmän roolia erityisopettajille ja koulunuorisotyön panosta ja aikaa hyödyntää.

Valitettavasti tämä ryhmä ei varsinaisesti ole etsivän nuorisotyön ydintehtäviä ja itseasiassa supisti aikaa asiakastapaamisista eli kouluun hakemisista maanantaisin. Tällaiseen tukitoimeen tulisi suunnata erityisnuorisotyön resurssia ja osaamista mutta sellaista ei tällä hetkellä työskentele Orimattilassa. Joissakin oppilaitoksissa pääkaupunkiseudulla kouluvalmentajat tai -tsempparit vastaavat hyvin samanlaisesta toiminnasta ja voisi olla järkevää hyödyntää heidän kokemusasiantuntemusta vastaavan toiminnan kehittämisessä.

Oli kuitenkin ilo huomata, kuinka avoimesti nuoret pystyivät keskustelemaan koulunkäynnin haasteista. Ryhmä tuntui selkeästi turvalliselta ja keskustelut

olivat todella antoisia. Nuoret löysivät ympärilleen turvallisia aikuisia ja jatkoivat kontaktin ottamista omatoimisesti ryhmän jälkeen.

Toiminnan sisältöä ei olisi kannattanutkaan olla enempää, sillä toiminta keskityi yhdessä olemiseen, vertaisuuteen ja keskusteluihin. Koska keskustelut sujuivat hyvin ilman provosointia ei olisi ollut järkevää ottaa mukaan yhtään enempää toiminnallisuutta. Toki kymmenen kertaa on verrattain vähän. Jos ryhmä olisi saanut tutustua toisiinsa vielä paremmin olisi toiminta voinut tulla mukaan hyvänä lisänä ja nuorista lähtöisin.

Konkreettiseksi ja tarkoiksi kehitysideoiksi tarjottiin ohjaajien välistä vastuunjakoa. Jokainen aamu tulisi aloittaa ammatillisella keskustelulla ennen nuorten saapumista ja ryhmä päättää riittävään reflektioon.

Keskustelussamme etsivän nuorisotyön kanssa pohdimme myös, onko tulevaisuudessa tilausta vastaavanlaiselle toiminnalle ja miten se voisi kehittyä jatkossa. Resurssit osoittautuivat tässä suureksi kysymykseksi, sillä etsivä nuorisotyö ei välttämättä ole se taho joka mahdollistaa tämän toiminnan. Eri-tyisnuorisotyö yhdessä koulunuorisotyön kanssa voisi vastata tähän tarpeeseen nuorisotyön keinoin paremmin eikä etsivien panosta tarvitsisi siirtää muista aamutoiminnoista pois. Jatkossa tulisi käyttää enemmän aikaa vastaavanlaiseen suunnitteluun, selvittää vastuutahot ja markkinointi yhteneväiseksi sekä varmistaa riittävät työntekijäresurssit toiminnan jatkumiselle. Näimme että sosiaalipedagoginen toiminta nuorisotyöllisellä otteella vastaisi kuitenkin hyvin nuorten tarpeeseen saada ympärilleen turvallisia aikuisia jotka koulunkäynnin tukemisessa kykenevät huomioimaan nuorten kokonaisvaltaisen tilanteen ja tukemaan heitä muissakin kasvun kipukohtissa. Nuorisotyö myös toimii omassa ympäristössään nonformaalisti ja saattaa madaltaa kynnystä vastaanottaa tukea. Ryhmän nuoret kokivat kouluympäristön usein liian tiukaksi ja arviointeihin keskittyväksi eivätkä nähneet, että heitä aina kohdataan omana itsenään. Nuorten kanssa käytyjen keskustelujen kautta ilmeni myös, että heillä oli tunne siitä, että koulussa oma henkilökohtainen elämä voi vaikuttaa valtavasti arvosanojen alenemiseen ja poissaoloihin mutta nuoret eivät kokee neet, että heitä kuullaan asiassa riittävästi tai etteivät he koe luontevaksi puhua siitä kaikkien aikuisten kanssa. Tässäkin nuorisotyön voisi toimia siltana

nuoren ja koulun aikuisten välillä, sillä nuorten omat ennakkoasenteet, koulu-ympäristö ja kommunikaation haasteet voivat vaikuttaa yhteisymmärrykseen, vaikka asia voisi olla korjattavissa.

5 POHDINTA

Pohjatessani omaan kokemukseeni koulunuorisotyössä ja mielenkiintoni kehittävää uusi tukitoimi kouluakäymättömille, työn aiheen valinta oli minulla itseltään selvää, vaikka alussa olikin useita aiheita, mistä valita. Monen ajankoh- taisen asian rinnalla kouluakäymättömyys puhuttaa nuorisotyön kentillä tällä hetkellä paljon ja oma kokemukseni sekä koulunuorisotyöstä, että etsivästä nuorisotyöstä antoi motivaatiota tarttua kehittämään uutta tukimuotoa. Toivon, että tämä työ auttaa jatkamaan kehittämistä kouluakäymättömien nuorten tu- kemisessä, koulupoissaolojen ennalta ehkäisyssä ja antaa ideoita myös muille toimijoille työssään.

Olin alusta asti hyvin innoissani ryhmästä, ja tiukasta aikataulusta huolimatta tartuin työhön itsevarmasti. Olin varautunut ajatuksissani monenlaiseen ske- naarioon. Mitä jos tulijoita on liikaa, kuinka karsimme nuoria? Entä jos ketään ei tule, onnistuuko kehittäminen lainkaan? Lopputulos oli tässä kokeilussa mielestäni onnistunut. Kolme nuorta kuulosti alkuun pieneltä määrältä, mutta mahdollisti laadukkaat keskustelut aikuisten kanssa. Vaikka aluksi mietin, että ohjatun toiminnan puuttuminen ja alkuperäisestä suunnitelmasta poikkeami- nen voisi olla riski, luotin omaan ammatillisuuteeni ja pitäydyimme rennossa yhdessäolossa ja juttelussa. Tämä toiminta tuki myös kokeilevan kehittämisen mallia, kun tarve kehittämiselle ja tarpeille nousi nuorilta itseltään. Nojasin työskentelyssä vahvasti omaan ammattitaitooni ja intuitioon ja jokaisen tapaa- miskerran jälkeen reflektoin itsekseni sekä etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa, sitä miten päivä sujui ja huomioimme me samoja asioita. Havain- noimme nuorten käyttäytymistä ja keskustelujen sisältöjä ja tapaamisen jäl- keen jaoinme havaintomme. Teimme myös huomioita käytöksen muutoksista, kuten monelta ryhmään saavuttiin, miten lähteminen sujui, kuka puhui eniten ja mikä oli päivän yleinen ilmapiiri.

Huomasin ja sain kuulla myös etsivien nuorisotyöntekijöiden palautteessa, ettei kymmenen tapaamiskertaa riittänyt alkuunkaan rakentamaan täyttä luottamusta nuorten välille. Vaikka kannustimme heitä toivomaan kerroille erilaisia teemoja ja toimintoja, he valitsivat pelkän aamiaisen ja juttelun. Toki voi olla, että maanantaisin kello kahdeksalta aamulla ei huvita tehdä muuta kuin syödä yhdessä aamupalaa ja jutella, mutta voi myös olla, ettei ryhmä ollut riittävän turvallinen ehdotusten tekemiseen. Tämä on tärkeä huomioida tulevaisuudessa. Nuorille on luotava keinoja ilmaista toiveitaan esimerkiksi jättämällä seuraavan kerran toiveet lapulle ja kiinnitettävä huomiota luottamuksellisen ilmapiirin luomiseksi. Nuoret olivat kuitenkin toisilleen entuudestaan melko vieraita eivätkä he paljoa oma-aloitteisesti keskustelleet toistensa kanssa. Keskustelut toki olivat kaikki huomioonottavia ja osallistavia, mutta kommunikointi nuorten välillä ilman aikuisten apua jäi vähäiseksi.

Jos ryhmä olisi toiminut pidempään ja aikaa olisi ollut riittävään ryhmäytymiseen, luulen, että vertaistuen merkitys olisi korostunut enemmän. Hyvässä tapauksessa nuoret olisivat voineet saada toisistaan tsemppareita koulunkäyntiin. Toisaalta olisi ollut myös mahdollisuus, että koulusta poissaolemisen kynnyks oli madaltunut entisestään, jos olisi saanut seuraa toisistaan koulupäivien ajaksi. Jos vastaavanlainen ryhmä saisi tartuttua syksyllä lukukauden alkaessa niihin nuoriin joiden poissaolomäärät ovat huolestuttavia aiempien lukuvuosien perusteella tai kouluunlähtö muuten vaikeaa, on mahdollista, että muut tukitoimet ja pitkittyneiden poissaolojen ongelmat vähenisivät. Tämä voisi myös vapauttaa niitä resursseja kuten kuraattoreita tai koulupsykologeja, joilla ainakin Orimattilassa on valtava työ määrä nykyisellään.

Työn rajaaminen oli ajatuksen tasolla minulle helppoa, mutta huomasin pian, kuinka haastavaa se oikeasti oli. Tämä työ nojaa moneen asiaan, vaikka keskittyykin nimenomaan uuden tukitoimen luomiseen. Jatkuvasti mietin moniammatillisen työn roolia ja kehittämistä ja jouduin korjaamaan tekstiäni. Myös nuorten koulupoissaolojen syyt kävimme läpi nuorten kanssa, mutta koska päätin olla tekemättä tutkimusta, jätin ne kehitystyössäni avaamatta. Sain myös ojentaa itseäni siitä, että meinasin lähteä työssäni kehittämään sellaisia asioita jotka eivät kuluneet suunnitelmaan. Esimerkiksi lähdin jo työstämään moniammatillista kehitystä ja jatkosuunnitelmia nivelvaihtotyöhön, jotka eivät kuuluneet opinnäytetyöni suunnitelmaan. Eli rajaaminen paitsi kirjoittaessa,

myös ajatustyössä ja toiminnassa oli paljon haastavampaa, kuin mihin olin osannut varautua. Toisaalta olin niin innoissani työn jatkamisen mahdollisuuksista, että tämä työ jättää varmasti monia ovia auki tulevaisuudessa kehittää ja työstää tätä mallia entisestään. Minun täytyi muistuttaa itseäni, että kyseessä on kokeilu eikä missään nimessä valmis malli.

Vaikka tässä kehittämistyössä ei otettu huomioon nuorten poissaolojen syitä, tulee niiden merkitystä nuorten auttamiseen ja varhaiseen puuttumiseen kuitenkin pohtia. Ylisukupolvisuus, sosioekonominen tausta ja vanhempien kyvyt puuttua lastensa koulupoissaoloihin ovat merkittäviä tekijöitä, jotka lisäävät koulupoissaoloja ja koulupudokkuuden riskiä. (Leduc, Tougas, ym. 2022.) Uskon, että on nuoren etu, jos kaikki osapuolet voivat omalla toiminnallaan tukea nuoren koulunkäyntiä ja puuttua riittävän varhaisessa vaiheessa koulunkäynnin haasteisiin. Kuitenkin jos nuori on haluton käymään koulua, koti ei kykene tukemaan nuorta, eikä koululla ole riittävää resurssia tai tahtotilaa, nuoren ahdinko syvenee. Pelkkä nuorisotyö ei välttämättä riitä tukimuodoksi. Parhaassa tapauksessa koti, koulu ja sidosryhmät kuten nuorisotyö, sairaanhoito, sosiaalityö tai muu tarvittava taho yhdessä toimien voivat puuttua tilanteeseen sen vaatimalla vakavuudella. Vaikka tämä työ pyrki luomaan uuden tukimuodon, jolla nuoria tuetaan palaamaan kouluun, en voi kokonaan mielestäni jättää syrjään poissaolojen taustasyitä, koulumotivaation merkitystä ja mahdollisesti ylisukupolvisen ongelman vaikutusta. Kehitystyössä tulisikin jatkossa pystyä miettimään, kuinka myös koti ja koulu voidaan huomioida tukimuodossa ja millä tavoin. Riippuen nuoren tarveperustasta voi olla aiheellista saada myös perhe tuen piiriin ja sopia yhteisistä tavoitteista.

Toiselle asteelle siirryttäessä Orimattilan kaupungin koulunuorisotyön tuki ei enää tavoita nuorta. Tämän kokeilun perusteella huomattiin, että kerran viikossa tavattaessa on mahdollista saada ehjiä kouluviikkoja ja ehkäistä nuorten poissaoloja. Toimintamallin tapainen ryhmä, jossa nuoriin ei olla enää yhteydessä yhteisten kertojen jälkeen, nostaa esiin myös tuen jatkumon tärkeyden. Jos toisella asteella ei ole mahdollisuutta tähän ja nuorella alkaa ilmetä poissaoloja tai opinnot eivät edisty, tulee miettiä, millä keinoin nuorisotyö voisi vaikuttaa tuen jatkumoon toiselle asteelle siirryttäessä. Tällä hetkellä Opiskelijahuolto on näitä tapauksia varten, mutta mielestäni nuorisotyöllä on tässä mainio paikka tarjota lisäresurssia. Oma kokemukseni on, että nuoret toimivat

mielellään nuorisotyöntekijöiden kanssa myös opintoihin liittyvissä asioissa. Toivomme, että toisella asteella olisi oltava mahdollisuus vastaavanlaiseen toimintaan, jossa nuorisotyö voi auttaa siltanrakentajana nuoren ja koulun välillä. Erityisesti toiminta olisi tärkeää niiden nuorten kanssa, joilla on paljon negatiivisia kokemuksia ja vahvoja ennakkoasenteita koulua ja koulunkäyntiä kohtaan. Nuorisotyöntekijät myös varmistavat, että nuori tulee kuulluksi ja auttaa nuorta ymmärtämään myös oman vastuunsa toiminnastaan. Tulevaisuuden suunnittelu ja unelmointi ovat meille kaikille tärkeitä ja siksi toivon, että nuorilla olisi riittävästi mahdollisuuksia ja kykyä unelmoida ja tähdätä tulevaisuuteen sen sijaan että se nähdään pelkästään uhkaavana tai mitättömänä. Osalla ei tunnu olevan väliä, saako peruskoulua suoritettua vai ei, sillä tulevaisuudella ei heidän mielestään ole mitään sellaista tarjota, että kannattaisi nyt nähdä vaivaa opinnoissa. Tämä on mielestäni surullinen mutta myös pelottava ajatus. Ovatko osa nuoristamme jo niin kyynisiä tai ahdistuneita, ettei tulevaisuus näytä monien mahdollisuuksien tarjottimelta kuten sen ehkä pitäisi, vaan pelkästään ajalta, joka on tulossa, mutta jota ei haluta ajatella eikä nähdä parempana? Ajatus siitä, että parempaa tai tavoiteltavia asioita ei ole tulossa tuntuu itsestäni musertavalta, sillä tulevaisuuden ajattelu sujuu itseltäni luonnostaan. Näköalattomuus tulee näkymään varmasti paremmin muutamien vuosien päästä ja juuri siksi olisi tärkeää nyt tarttua siihen. Tämän opinnäyte-työn mukainen ryhmä mahdollistaa puheet tulevaisuuden peloista ja toiveista. Minulle jäi olo, että tähän kannattaa panostaa jatkossa vieläkin enemmän. Yksi keino tähän voi olla asenteiden muuttaminen koulussa pitää käydä ajatteluttavasta koulussa kannattaa käydä ajattelutapaan. Tätä varten jatkossa tulisi suunnitella sisältöjä entistä tarkemmin ja hyödyntää sellaisten ammattilaisten erikoisosaamista, jotka voivat auttaa nuoria konkreettisemmin ymmärtämään koulun roolin hyvinvoinnin rakentajana ja sitä kautta auttaa myös nuoria unelmoimaan ja motivoitumaan omasta tulevaisuudestaan. Tässä työssä korostettiin sosiaalipedagogisen ajattelun soveltamista nuorten kanssa toimiessa sekä kouluakäymättömyyden ilmiön ymmärtämisen ja ehkäisyn tärkeyttä. Nuoret, yksilöllisinä, kokonaisina ja kasvavina henkilöinä ovat voimavara, jota nuorisotyö tukee, auttaa kasvamaan ja kannattelee kohti aikuisuutta. Jokainen pudonnut nuori on menetys ja jokainen nuori ansaitsee tulla kohdelluksi arvostettuna yksilönä. Jokaisen yksilön tulevaisuus on myös yhteisön tulevaisuus ja peruskoulun suorittaminen on ensimmäinen tärkeä askel nuoren ja yhteisön tulevai-

suuden rakentamisessa. Me emme saa menettää uskoa emmekä otetta tulevaan. Nuorisotyön ammattilaisten tulisi pohtia, minkälaisia näköaloja nuoremme tarvitsevat ja miten me voimme auttaa heitä näkemään ne.

Näen tässä työssä valtavasti mahdollisuuksia jatkokehitykseen. Kehittämistä kannattaisi jatkaa ensisijaisesti koulun kanssa, mutta näen mahdollisuuden myös moniammatilliseen yhteistyöhön esimerkiksi perhetyön, lastensuojelun, sosiaalityön tai muun tahon kuten kolmannen sektorin tukiperhetoiminnan kanssa. Koulun kanssa ryhmä tulisi saada koulun omaksi vakituiseksi toiminnaksi joka mahdollistaisi sujuvamman siirtymävaiheen nuoren kouluun lähtemisessä. Kun ryhmä oli fyysisesti koulun tiloissa, toimisi koulun kurinpidon toimenpiteet, tukitoimenpiteet ja oppilashuolto luontevasti yhdessä, eikä toisiaan poissulkevasti. Tällä tavalla nuoren ohjaaminen ryhmään olisi luonteva osa koulun omia tukitoimia ja arjen toimia, sillä nyt ryhmästä oli vastuussa nuorisotyö ja osalle oppilaista saattoi tulla poissaoloja koulusta, jos he osallistuivat tähän tukitoimeen. Koska koulu ei toteuttanut valvontaa nuorisopalveluiden vetämässä ryhmässä, sitä ei voitu katsoa koulupäiväksi vakuutusyistä. Jos jotakin olisi sattunut, koulun vakuutus ei olisi korvannut aiheutuneita kuluja. Näin ollen koulu ei voinut vastata nuorten turvallisuudesta eikä valvonnasta, eikä siksi voinut katsoa nuoren suorittavan koulupäivää nuorisotilalla. Tästä huolimatta yhteistyö koulun kanssa toimi erinomaisesti ja koululla oli suuri tahtotila saada ryhmä toteutumaan ja jatkumaan. Valitettavasti byrokratia ja lainsäädäntö ei täysin taivu näin vapaamuotoiseen ja uuteen toimintatapaan.

Toisaalta ryhmä voisi olla toteutettavissa samalla tavalla esimerkiksi lastensuojelun avohuollon palvelujen, sosiaali- tai perhetyön tai tukiperhetoiminnan kanssa. Tämä voisi tarjota mahdollisuuden yhteistyöhön, jossa nuori hyödynnä jo olemassa olevia palveluita ja siirtyy omassa tahdissaan takaisin kouluun, jolloin myös välilliset haasteet saattaisivat väistyä sen verran, että palveluntarve vähenisi tai parhaassa tapauksessa palveluita ei enää tarvitsisi. Yhteistyö voisi olla notkeaa ja nopeita muutokset helpommin järjestettävissä. Toisaalta myös kotiopetuksessa tai muussa erityisten opetusjärjestelyiden varassa opiskelevat nuoret, joilla on mahdollisuus palata kouluun, voisivat hyötyä ryhmästä. Esimerkiksi sijoitetut nuoret, pitkään kotiopetuksessa tai sairaalakoulussa olleet nuoret pystyisivät hiljalleen nivelvaiheena hyötymään ryh-

mästä ja samalla saada kontaktin myös nuorisotyöhön, jos sellaista ei entuudestaan ole. Tällaisessa tapauksessa esimerkiksi koulunuorisotyöntekijän olisi luontevaa luoda luottamuksellinen suhde nuoreen ja tukea häntä yksilöllisissä haasteissa myös koulussa. Tällaisia haasteita voisi olla vaikka toiselta paikkakunnalta muuttavan nuoren vaikeus tutustua uusiin luokkatovereihin, yksinäisyyden kokemukset tai vaikeus sopeutua uuteen kouluympäristöön.

Toinen jatkokehitysehdotukseni on sitouttavan työn kehitys myös kodin ja sidosryhmien kanssa. Tämä toiminta voisi auttaa merkittävästi yksittäistä nuorta, mutta jos koulu joutuu rajaamaan koulunkäyntioikeutta esimerkiksi määräaikaikaisella erottamisella, tai koti vaikeuttaa tai jopa estää nuoren koulunkäynnin, tämä ryhmä ei todennäköisesti tavoita niitä oppilaita. Siksi olisi tärkeää saada palveluita jotka auttavat kotia sitoutumaan nuoren koulunkäyntiin ja sidosryhmiä jotka tunnustavat toiminnan arvon suhteessa nuoren koulunkäyntiin ja pystyvät ohjaamaan nuorta vastaanottamaan tukea.

Palatessani työhöni koulunuorisotyöntekijäksi minulla on suuri halu kehittää tätä työtä entisestään. Parhaassa tapauksessa tämä työ hyödyttää paitsi itseäni ja organisaatiotani, myös koulupudokkuuden vaarassa olevia nuoria. Jos tästä työstä on hyötyä myös muille kouluille, toivoisin joskus näkeväni tämänkaltaisia ryhmiä käytännössä muissakin kunnissa.

6 LÄHTEET

ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö). Käypä hoito-suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenneurologisen yhdistys ry:n, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen ja Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura, Duodecim, 2019. Saatavilla: <https://www.kaypahoito.fi/hoi50061> [viitattu 27.2.2024]

Burch, J. 2018. School refusal: When a child won't go to school. Harvard Health Publishing. WWW-dokumentti. 18.9.2018. Saatavilla: <https://www.health.harvard.edu/blog/school-refusal-when-a-child-wont-go-to-school-2018091814756>. [viitattu 16.7.2023]

Essén, M. & Sormunen, J. 2023. Koulupudokkuuteen tulee panostaa aiempaa enemmän. *Turun Sanomat* 29.4.2023. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.ts.fi/lukijoilta/5979122> [viitattu 8.8.2023]

Gretschel, A. & Myllyniemi, S. 2021. Kuulummeko yhteiskuntaan? Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten käsityksiä tulevaisuudesta, demokratiasta ja julkisista palveluista. Kunnallisanalan kehittämissäatiö. WWW-julkaisu. Saatavilla: <https://kaks.fi/julkaisut/kuulummeko-yhteiskuntaan-tyon-ja-koulutuksen-ulkopuolella-olevien-nuorten-kasityksia-tulevaisuudesta-demokratiasta-ja-julkisista-palveluista/> [viitattu 11.4.2023]

Jyväskylän yliopisto, 2020. 4000:lla yläkoululaisella ongelmana poissaolot. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.jyu.fi/fi/ajankohtaista/arkisto/2020/09/4000-lla-ylakoululaisella-ongelmana-poissaolot> [viitattu 8.4.2023]

Keltahti, V. 2021. Koulupudokkuus Lahden peruskouluissa – Neljän koulupudokkaan kokemuksia. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/496645/Keltahti_Ville.pdf?sequence=2. [viitattu 19.8.2023]

Kokeileva kehittäminen yhdessä luo uutta toimintakulttuuria. Opetushallitus. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/kokeileva-kehittaminen-yhdessa-luo-uutta-toimintakulttuuria> [viitattu 12.12.2023]

Koljonen, P. 2023. Koulupoissaolot ja kouluakäymättömyys- yhdeksäsluokkalaisten nuorten näkökulma; Taustatekijät, auttamisen keinot ja auttajatahot. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Opinnäytetyö, ylempi AMK. WWW- dokumentti. Saatavilla: <https://www.theseus.fi/handle/10024/790770> [viitattu 10.1.2024]

Kosola, S. 2020. Koulupoissaolot: kurin puutetta vai terveys- ja hyvinvointi-indikaattori. Lääkärilehti. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.laakari-lehti.fi/ajassa/verkkokommentti/koulupoissaolot-kurin-puutetta-vai-terveys-ja-hyvinvointi-indikaattori/> [viitattu 8.4.2023]

Lastensuojelun käsikirja. 2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-julkaisu. Päivitetty: 7.12.2023. Saatavilla: <https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja> [viitattu 10.2.2024]

Leduc, K. Tougas, A-M. Robert V & Boulanger C. 2022. School Refusal in Youth: A Systematic Review of Ecological Factors. Child Psychiatry & Human Development. McGill University. Artikkelin WWW-julkaisu. Saatavilla: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10578-022-01469-7> [viitattu 20.6.2023]

Lehto, S. 2020. Palvelumuotoilun prosessit ja kehitys. Hämeen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutus. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/347269/Su-sanna_Lehto.pdf?sequence=2&isAllowed=y [viitattu 2.12.2023]

Liinamaa, S. & Taulavuori, M. 2021. Psykologisen joustamattomuuden yhteys nuorten koulutuspaikkaan, tyytyväisyyteen ja koulutuksen keskeyttämisajatuksiin toisen asteen koulutuksissa. Jyväskylän yliopisto. Psykologian laitos. Pro gradu-tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/76481> [viitattu 3.3.2024]

Lukimat. Kolmiportainen tuen malli. WWW-dokumentti. Saatavilla: <http://www.lukimat.fi/lukimat-oppimisen-arviointi/tietopalvelu/taustaa/kolmiportainen-tuen-malli#:~:text=Perusopetuslain%20mukaan%20opetukseen%20osallistuvalla%20on%20ty%C3%B6p%C3%A4ivin%C3%A4%20oikeus%20saada,koulunk%C3%A4ynnin%20tukea%20heti%20tuen%20tarpeen%20ilmetess%C3%A4.%20%28POL%2030%C2%A7%29>. [viitattu 7.4.2023]

Määttä, S. Opetushallitus. 2020. Noin 4000:lla yläkoululaisella jatkuvasti paljon poissaoloja koulusta. WWW-dokumentti. Päivitetty 10.9.2020. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2020/noin-4000-ylakoululaisella-jatkuvasti-paljon-poissaoloja-koulusta> [viitattu 20.7.2023]

Määttä, S., Pelkonen, J., Lehtisare, S. & Määttä, M. 2020. Kouluakäymättömyys Suomessa. Vaativan erityisen tuen VIP-verkoston tilannekartoitus. Opetushallitus. PDF-dokumentti. Saatavilla: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kouluakaymattomyys-suomessa> [viitattu 11.4.2023]

Nivala, E. & Ryyänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka: Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Saatavilla: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.224593>. [viitattu 20.8.2023].

Oppivelvollisuuslaki 30.12.2020/1214

PDCA malli ja jatkuva parantaminen. 2020. MCS. WWW-dokumentti. Päivitetty 17.6.2020. Saatavilla: <https://mcs.fi/pdca-malli-ja-jatkuva-parantaminen/> [viitattu 19.8.2023]

PEDANET, Orimattilan yhteiskoulu. 2022. Sidosryhmät. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://peda.net/orimattila/peruskoulut/pl/oyl/oppilashuolto2/ykuljnetk?session-tdid=32b6b9c3-5604-4076-a515-27b63dc0243e> [viitattu 3.1.2024]

Perusopetusasetus 20.11.1998/852.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628.

Poskela, J, Kutinlahti, P, Hanhike, T, Martikainen, M & Urjankangas, H-M. 2015. Kokeileva kehittäminen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja TEM raportteja 67/2015. Helsinki: Työ ja elinkeinoministeriö. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74944/TEM-rap_67_2015_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [viitattu 19.8.2023]

Savela, S. 2020. Jessica Kaatila kyllästyi kouluun kasilla. Yläkouluikäisiä koulupudokkaita on vähintään 4000. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://yle.fi/a/3-11343305> [viitattu 11.4.2023]

Terveysten ja hyvinvoinninlaitos. 2023. Nuorten arki – Kouluterveyskysely 2023. Moni nuori ei syö arkisin aamupalaa tai koululounasta. Tilastoraportti 51/2023. PDF-dokumentti. Saatavilla: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/147274/Nuorten%20arki%20Kouluterveyskysely%202023%20Tilastoraportti%2051_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 13.12.2023]

Tilastokeskus, koulupudokas. 2019. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.stat.fi/meta/kas/koulupudokas.html> [viitattu 19.8.2023]

Vetoapua kouluakäymättömille nuorille. WWW-julkaisu. Saatavilla: <https://www.valteri.fi/artikkelit/vetoapua-kouluakaymattomille-nuorille/> [viitattu 10.6.2023]

Breakfast Club – Työn perusrunko

Tarve:

Nuorten kouluakäymättömyys, kouluun lähtemisen tukeminen

Tavoite:

Koulupoissaolojen väheneminen, koulumotivaation lisääminen, kannustaminen yksilöllisten tavoitteiden saavuttamiseen (esimerkiksi käy suorittamassa edes rästikokeita), hyvinvoinnin lisääminen, välillisesti pudokkuuden ehkäisy

Aikataulu:

12 kertaa, 3.4.2023-29.5.2023, noin 1,5 tuntia aamulla nuorten tarpeet ja joustavuus huomioiden

Toiminta:

Vapaata keskustelua ja toiminnallisia harjoitteita.

Kertojen teemat ja sisältö:

1. Tutustuminen

- Ryhmäyttämiseen käytettävää materiaalia ryhmän kykyjen mukaan

2. Tutustuminen ja ryhmän säännöt

- Luodaan yhteiset pelisäännöt, tutustutaan lisää

3. Mielensterveys

- Mielensterveyden käsi (<https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/mielensterveyden-kasi-juliste/>)

4. Ravinto, liikunta ja hyvinvointi

- Jatkoa edelliseen, mielensterveyden käsi

5. Koulunkäynti

- Tehdään unelmalukujärjestys, mitä aineita, kuinka pitkiä päiviä

- Ketkä opettajat motivoivat oppimaan, mitä ne teot ja asiat ovat?

6. Koulunkäynti

- Mitkä asiat vaikeuttavat kouluun lähtemistä, siellä olemista ja tehtävien suorittamista
- Tehdään mind-map jolla hahmotetaan asioiden syy-seuraus-suhteita.

7. Vapaa-aika

- Vapaata keskustelua
- Tehdään kartta, johon merkitään missä vapaa-aikaa vietetään, miten ja keiden kanssa

8. Vapaa-aika, nuorisotyö

- Tutustutaan paikalliseen nuorisotyöhön ja vaikuttamismahdollisuuksiin
- Ajatusten vaihtoa onko nuorisotyö palveluna toimiva, mitä pitäisi kehittää, missä on onnistuttu

9. Nuorten valitsema aktiviteetti esimerkiksi ulkona

10. Ryhmän eroharjoitteita, hyvän palautteen antaminen toisille, tsemppaus ja kannustus

11. Ryhmän päätös, nuorten valitsemaa toimintaa ja viimeisen tapaamiskerran suunnittelua

12. Loppujuhlat, "valmistuminen", omien saavutusten tarkastelu, palautteenanto ryhmästä ja sen toiminnasta

HUOM: Jokainen kerta on joustava, nuorten ajatuksia ja toiveita kuullaan, nuoria osallistetaan toimintaan ja toiminta järjestetään heidän ehdoillaan jokaisen kyvyt, erikoistarpeet ja rajoitteet huomioiden! Ketään ei pakoteta osallistumaan, toiminta on tarvelähtöistä ja teemoja ja toteutumistapoja muutetaan aina tarvittaessa.

Markkinointi:

Kouluille sähköpostilla. Jakelu rehtoreille ja apulaisrehtoreille, tiedoksi koulu-
nuorisotyöntekijöille ja nuorisopalvelupäällikölle.

Sähköpostin sisältö:

Tiedote Orimattilan yläkouluille

Opinnäytetyö: Sosiaalipedagoginen pienryhmätoiminta Orimattilan yläkoululaisnuorille

Hei!

Olen Outi Piipponen ja normaalisti toimin Orimattilan yhteiskoululla koulunuorisotyöntekijänä. Nyt olen kuitenkin opintovapaalla ja teen opinnäytetyötä.

Tämä työ on kehitystyö ja sen tilaajana on Orimattilan nuorisopalvelut. Opinnäytetyöni tavoitteena on kehittää tukimalli pienryhmätoiminnasta Orimattilan kouluakäymättömille yläkoululaisnuorille. Työ toteutetaan yhteistyössä Orimattilan etsivän nuorisotyön ja koulunuorisotyön kanssa. Ryhmän ohjaajina toimivat etsivät nuorisotyöntekijät ja minä itse ja ryhmä tullaan toteuttamaan nuorisotilalla. Toiminta toteutetaan sosiaalipedagogisella ja nuorisotyöllisellä otteella ja ryhmän jäsenet osallistetaan ryhmän sisäiseen päätöksentekoon. Kärkitavoitteena on helpottaa kouluun tulemistä ja tukea nuoria niissä elämä osa-alueissa, jotka vaikuttavat kouluakäymättömyyteen, koulupelkoon, tai niihin juurisyyhin mitkä vaikeuttavat koulunkäyntiä. Ryhmän jäsenten yksilölliset tavoitteet kirkastuvat toiminnan edetessä.

Ryhmän toiminta on osa opinnäytetyötä, josta kirjoitan raportin, mutta yksittäisistä nuorista ei kirjata henkilö-, tai tunnistetietoja.

Ryhmä on 10-paikkainen ja suljettu. Jos paikkoja vapautuu, eli jos nuori kykenee käymään koulussa ilman ryhmää, voimme ottaa uuden nuoren mukaan toimintaan. Aluksi tapaamiskertoja on kerran viikossa maanantaisin, mutta ryhmä saa vaikuttaa kertojen määrään ja kuuntelemme nuorten tarpeita myös sen kestopa. Lähdemme kuitenkin siitä ajatuksesta, että ryhmä alkaa 3.4 ja päättyy 29.5. Poikkeuksena pääsiäisviikolla tiistai 11. päivä ja 2.5 tiistai.

Ryhmä siis tapaa yhdeksän kertaa. Toiminta kestää kerrallaan noin kaksi tuntia. Ryhmä tapaa kuitenkin koulukuljetusten ja koulujen välisten aikatauluerojen takia liukuvasti.

Jos koulullanne on nuoria, joiden poissaolojen määrä huolestuttaa, nuorella on vaikeuksia tulla kouluun tai on kokonaan jäänyt kotiin, tämä ryhmä saattaisi olla avuksi. Osallistuminen on kuitenkin vapaaehtoista ja ryhmään voi tulla tutustumaan kerraksi tai pariiksi, sitoutuminen ei ole pakollista. Mikäli teillä on tiedossa nuoria, jotka voisivat hyötyä toiminnasta, keskustelkaa nuoren kanssa hänen kiinnostuksestaan osallistua ryhmään. Nuoren suostumuksella voitte ottaa yhteyttä etsivään nuorisotyöhön ryhmään osallistumisesta.

Aki Vahanen 044 781 3719 aki.vahanen@orimattila.fi

Marju Puhalainen 044 781 2612 marju.puhalainen@orimattila.fi

Ryhmä on suunnattu molempien yläkoulujen nuorille ja tarjoamme toiminnan lomassa osallistujille maksuttoman aamiaisen.